

## INSPECTIEVERSLAG OVER DE DOORLICHTING

|                                             |                                                                                                |
|---------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niveau                                      | SO                                                                                             |
| Instellingsnummer                           | 48652                                                                                          |
| Instelling                                  | K.T.A. III                                                                                     |
| directeur                                   | Marie-Therese BOYEN                                                                            |
| adres                                       | Elfde-Liniestraat 22 - 3500 HASSELT                                                            |
| telefoon                                    | 011-30.77.30                                                                                   |
| fax                                         | 011-30.77.31                                                                                   |
| e-mail                                      | directiesecretariaat@hotelschoolhasselt.be                                                     |
| website/URL                                 | <a href="http://www.hotelschoolhasselt.be">http://www.hotelschoolhasselt.be</a>                |
| Inrichtende macht/Bestuur                   | 113951 - Scholengroep 16 Hasselt te HASSELT                                                    |
| adres                                       | Armand Hertzstraat 2 - 3500 HASSELT                                                            |
| Scholengemeenschap                          | 112268 - SG Hasselt te HASSELT                                                                 |
| adres                                       | Koning Boudewijnlaan 12 - 3500 HASSELT                                                         |
| CLB                                         | 114405 - CLB v/h GO Hasselt te HASSELT                                                         |
| adres                                       | Luikersteenweg 56 - 3500 HASSELT                                                               |
| Tijdstip doorlichting                       | van 26 oktober 2009 tot 30 oktober 2009                                                        |
| Samenstelling inspectieteam                 |                                                                                                |
| Inspecteur-verslaggever                     | Ria Coenen                                                                                     |
| Teamleden                                   | Marc D'Hoop<br>Vera Timmers<br>Vinciane Vanderheyde<br>Monique Van der Straeten<br>Jos Vermijl |
| Deskundige(n) behorend tot de administratie | nihil                                                                                          |
| Externe deskundige(n)                       | nihil                                                                                          |
| Datum van bespreking met de instelling      | 20 november 2009                                                                               |

## INHOUDSOPGAVE

|     |                                                        |    |
|-----|--------------------------------------------------------|----|
| 1   | INLEIDING .....                                        | 3  |
| 2   | RELEVANTE KENMERKEN .....                              | 4  |
| 3   | FOCUS VAN DE DOORLICHTING .....                        | 5  |
| 3.1 | (Leer)prestaties in de focus .....                     | 5  |
| 3.2 | Procesindicatoren en/of -variabelen in de focus .....  | 5  |
| 3.3 | Outputindicatoren en/of -variabelen in de focus .....  | 5  |
| 4   | KWALITEITSPROFIEL .....                                | 6  |
| 5   | RESULTATEN .....                                       | 8  |
| 5.1 | (Leer)prestaties .....                                 | 8  |
| 5.2 | Schoolloopbaan .....                                   | 19 |
| 5.3 | Outcomes .....                                         | 19 |
| 5.4 | Tevredenheid .....                                     | 19 |
| 6   | ASPECTEN VAN DE WERKING .....                          | 20 |
| 6.1 | Algemeen .....                                         | 20 |
| 6.2 | Personeel .....                                        | 20 |
| 6.3 | Logistiek .....                                        | 21 |
| 6.4 | Onderwijskundig .....                                  | 21 |
| 7   | STERKTES EN ZWAKTES .....                              | 26 |
| 7.1 | Relevante aspecten waarin de school goed is .....      | 26 |
| 7.2 | Relevante aspecten die de school kan verbeteren .....  | 26 |
| 7.3 | Relevante aspecten die de school moet verbeteren ..... | 26 |
| 8   | ADVIES .....                                           | 27 |
| 9   | REGELING VOOR HET VERVOLG .....                        | 28 |

## 1 INLEIDING

Van 26 oktober 2009 tot 30 oktober 2009 bezocht de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap uw instelling. Zij deed dit in het kader van haar decretale opdracht om voor de overheid toezicht uit te oefenen op de kwaliteit en de kwaliteitszorg van onderwijsinstellingen. Zij is daarbij bevoegd voor:

- de controle van het studiepeil;
- de naleving van de onderwijsregelgeving;
- de controle op naleving van de wet op de veiligheid, het welzijn en de hygiëne. Overeenkomstig het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid van art. 38 §5 om het toezicht hierop afzonderlijk uit te voeren.

Zij heeft niet de bevoegdheid om individuele personeelsleden te evalueren.

Het toezichtskader dat de inspectie daarvoor gebruikt is het CIPO-model:

- Context: factoren waarop de instelling weinig of geen invloed heeft (bijv. inplanting, wetgeving);
- Input: menselijk potentieel, onderwijsaanbod en materiële middelen;
- Proces: de manier waarop de instelling haar doelstellingen nastreeft;
- Output: de mate waarin de instelling haar doelstellingen bereikt.

Tijdens een doorlichting voert de inspectie volgende activiteiten uit: onderzoek en analyse van documenten en gegevens, observaties en gesprekken.

Het onderzoek mondt uit in een verslag. Dat begint met een opsomming van de relevante kenmerken van de instelling. Daarna volgt een overzicht van de kwaliteitsaspecten die onderzocht worden. De selectie daarvan gebeurt op basis van een vooronderzoek. Dan volgt de synthese in een kwaliteitsprofiel. Het volgende hoofdstuk beschrijft de resultaten. De vooraf vastgelegde procesindicatoren worden dan beoordeeld. In een conclusie worden dan sterke punten, werkpunten en dringende actiepunten opgesomd, waarna een advies aan de overheid wordt geformuleerd. Het verslag eindigt met de regeling voor het vervolgtoezicht.

Het doorlichtingsverslag resulteert in één van drie mogelijke adviezen:

- gunstig;
- beperkt gunstig;
- ongunstig.

Een gunstig advies is noodzakelijk, wil de instelling verder erkend worden en/of verder opgenomen worden in de financierings- of subsidiëringsregeling.

Het verslag moet binnen een termijn van 30 kalenderdagen na ontvangst op een personeelsvergadering integraal besproken worden.

Het verslag is openbaar en kan ongeveer drie maanden na de doorlichting geraadpleegd worden op de website van het departement onderwijs op het adres [www.ond.vlaanderen.be/doorlichtingsverslagen](http://www.ond.vlaanderen.be/doorlichtingsverslagen) of op [www.schooldoorlichting.be](http://www.schooldoorlichting.be).

Het verslag mag niet gebruikt worden voor publicitaire doeleinden (bijvoorbeeld met het oog op leerlingenwerving).

## **2 RELEVANTE KENMERKEN**

- Meer dan twee vestigingsplaatsen.
- Onderlinge afstand vestigingsplaatsen of afstand tot de hoofdschool méér dan 10 km.
- Aanwezigheid andere scholen in de onmiddellijke omgeving.
- Eerste beleidscyclus voor GOK-leerlingen.

### 3 FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek heeft de inspectie vakken/studierichtingen en procesindicatoren geselecteerd die in aanmerking komen voor onderzoek tijdens de doorlichting.

#### 3.1 (Leer)prestaties in de focus

| VAKKEN BASISVORMING      | DL-f |
|--------------------------|------|
| Frans                    | J    |
| Geschiedenis             | J    |
| Technologische opvoeding | J    |
| Wiskunde                 | J    |

#### Voltijds secundair onderwijs

| Aanbod per graad, onderwijsvorm, studiegebied en studierichting |              |                      |  |
|-----------------------------------------------------------------|--------------|----------------------|--|
| Eerste graad                                                    | GSO          | A                    |  |
| Eerste graad                                                    | GSO          | B                    |  |
| Eerste graad                                                    | GSO          | Hotel-voeding        |  |
| Tweede graad                                                    | TSO Voeding  | Hotel                |  |
| Derde graad                                                     | BSO Voeding  | Restaurant en keuken |  |
| Derde graad                                                     | TSO Toerisme | Toerisme             |  |
| Derde graad                                                     | TSO Voeding  | Hotel                |  |

#### 3.2 Procesindicatoren en/of -variabelen in de focus

##### Personeel

##### **Professionalisering**

Aanvangsbegeleiding

##### Onderwijs

##### **Curriculum**

Onderwijsorganisatie

##### **Begeleiding**

Leerbegeleiding

##### **Evaluatie**

Evaluatiepraktijk

#### 3.3 Outputindicatoren en/of -variabelen in de focus

## 4 KWALITEITSPROFIEL

De hotelschool te Hasselt profileert zich als een strenge, veeleisende en kwaliteitsvolle school en maakt dit profiel grotendeels waar. Hoewel de school open staat voor alle leerlingen, trekt ze in de eerste graad hoofdzakelijk leerlingen aan die een opleiding Voeding willen volgen. De resultaten die de school voorlegt op basis van de attesteringscijfers en de schoolloopbaan van de leerlingen wijzen op een gemiddeld tot goed rendement.

Het studiepeil van de onderzochte vakken van de basisvorming en de specifieke vorming daarentegen vertoont een wisselend beeld. Het studiepeil voor Frans, wiskunde, geschiedenis in de eerste en de tweede graad en het specifiek gedeelte voor Hotel en Restaurant en keuken scoort goed. De studierichting Toerisme vertoont echter tekorten in de leerplanrealisatie. Dit is eveneens het geval voor het vak technologische opvoeding in de eerste graad en geschiedenis in de derde graad TSO. Verschillende factoren spelen hierin een rol. In een aantal gevallen is de leerplangerichtheid beperkt, vooral wat de toepassings- en vaardigheidsgerichte aspecten betreft. De bewaking van de leerplanrealisatie berust te veel bij de individuele leraar en gebeurt te weinig op het niveau van de vakgroep/studierichting en de school. Daarnaast wordt de leerplanrealisatie in een aantal vakken/studierichtingen gehypothekeerd door een tekort aan vereiste infrastructuur. De beschikbare leermiddelen worden ook niet altijd optimaal ingezet om de lessen te verrijken en om geactualiseerd onderwijs aan te bieden. Het cursusmateriaal is voor sommige vakken aan bijsturing toe. Ten slotte is de leerlingenevaluatie doorgaans te weinig afgestemd op de leerplandoelstellingen en voldoet ze niet altijd aan de kwaliteitseisen. Vooral wat de vaardigheidsgerichte doelstellingen betreft, kan men vaak niet aantonen dat de doelen door alle leerlingen worden gerealiseerd.

Er is weinig aandacht voor de reflectie over het verband tussen de leerprestaties en het onderwijsleerproces. Studie van een reeks leerresultaten toont nochtans aan dat in bepaalde leerlingengroepen en vakken het aantal tekorten relatief hoog is. Men zoekt voor dergelijke vaststellingen vooral verklaringen in de beperkte inzet van de leerlingen. Daarnaast worden de resultaten van de leerlingen in het vervolgonderwijs en op de arbeidsmarkt nog steeds niet benut, ondanks het werkpunt in het vorige doorlichtingverslag.

Beleidsmatig verantwoordt de school haar acties vanuit een duidelijke visie op onderwijs. Actiepunten worden naar voor geschoven en nieuwe tendensen in onderwijs zoals bv. de aanvangsbegeleiding worden beleidsmatig goed voorbereid. De invoering van onderwijskundige vernieuwingen op klasniveau gebeurt echter trager. Het verantwoordingsperspectief dat aanwezig is bij het schoolbeleid, is minder aanwezig bij het lerarenkorps. Hoewel de schoolleiding initiatieven neemt om de vakgroepen aan te sturen via het vakdossier, slaagt ze er nog niet voldoende in om hun werking en de leerplanrealisatie consequent en met voldoende slagkracht op te volgen. Niet alle leden van de vakgroepen hebben de leerplannen grondig bestudeerd en kennen daardoor de vakvisie niet. Hun aandacht gaat vooral naar vaststellingen en organisatorische en materiële aspecten terwijl pedagogisch-didactische elementen veel minder aan bod komen. Kansen tot vakoverstijgende vakgroepwerking of studierichtingsoverleg maken nog geen deel uit van de schoolcultuur.

Met een grote betrokkenheid vult de school de leerlingenbegeleiding hoofdzakelijk in vanuit de socio-emotionele begeleiding van de leerlingen. Onder impuls van de recent opgestarte GOK<sup>1</sup>-werking is de aandacht voor leerbegeleiding groeiend, met vooral in de eerste graad een aantal waardevolle acties. In de tweede en derde graad zijn leerbegeleiding en remediëring veeleer een initiatief van de individuele leraar. Vanuit het beleid worden de effecten niet structureel bewaakt. Het gebruik van leerstrategieën en de evolutie van sturing naar leerzelfstandigheid zijn doorgaans nog onvoldoende aanwezig in de vakken. Ook de begeleiding van leerlingen in de context van werkplekleren staat nog in het begin van een ontwikkelingstraject. Ondanks de grote betrokkenheid van de meeste leraren bij hun leerlingen, is er op het vlak van leerbegeleiding nog heel wat ruimte voor professionalisering en ontwikkeling.

De school realiseerde zich dat de evaluatiepraktijk onvoldoende transparant en uniform was. Ze heeft daartoe een ondersteunend evaluatiebeleid uitgetekend waarin de vakgroepen een belangrijke inhoudelijke rol te vervullen hebben. Het evaluatiebeleid bevat duidelijke organisatorische en formele richtlijnen. Daarnaast wordt een kader aangereikt voor de realisatie van een inhoudelijk valide en objectieve leerlingenevaluatie. De vakgroepen kregen de opdracht om evaluatiecriteria vast te leggen rekening houdende met de verschillende taxonomische niveaus of categorieën leerplandoelstellingen. Ten slotte zijn er ook duidelijke afspraken over het loskoppelen van enerzijds de beoordeling van gedrag (schoolattitudes) en anderzijds de beoordeling van leerprestaties, waaronder ook vakattitudes.

Op vak(groep)niveau heeft het evaluatiebeleid nog niet overal geleid tot een andere, algemeen gedragen evaluatiecultuur. De opvolging heeft op dit vlak nog onvoldoende slagkracht en leidt niet overal tot de

<sup>1</sup> Gelijke Onderwijskansen.

gewenste ontwikkelingsdynamiek. Er wordt bij het evalueren doorgaans onvoldoende teruggekoppeld naar de leerplandoelstellingen. Bij een aantal vakken weerspiegelt de evaluatie de leerplandoelstellingen in onvoldoende mate. Doorgaans stellen de leraren hun onderwijskundig handelen te weinig in vraag, vernieuwen amper of sturen te zelden bij. Er is enerzijds de vakattitudebeoordeling waarvoor de criteria in de vakken absoluut niet gelijkgericht en nog niet overal kwaliteitsvol worden ingevuld. Er is anderzijds de toetscultuur (testcultuur) die overwegend retrospectief of reproductiegericht is in plaats van procesgericht of prospectief in functie van remediëring/leerbegeleiding.

Vanuit een engagement van het schoolbeleid om het rendement van de totale schoolwerking te bewaken en te bevorderen, is er grote alertheid aanwezig om de kwaliteit van het onderwijs te toetsen aan externe evaluaties. De grote aandacht voor een brede vorming van de leerlingen uit zich in tal van kwaliteitsvolle projecten en de succesvolle deelname aan wedstrijden.

Het is een uitdaging voor de schoolleiding om de kwaliteitszorg prioritair te stellen en te faseren, zodat het draagvlak voor de realisatie en de opvolging van de onderwijskundige doelen vergroot. Een aantal werkpunten, geformuleerd bij de vorige doorlichting zijn nog steeds punten die voor verbetering vatbaar zijn. Zelfevaluatie in het kader van interne kwaliteitszorg is pas recentelijk en voornamelijk vanuit de aanvangsbegeleiding in de schoolcultuur ingebed. Impliciet weet het schoolbeleid welke effecten ze wil bereiken, maar er wordt vooral op klasniveau nog onvoldoende structurele aandacht besteed aan het concreet vastleggen van die effecten en vooral aan de concrete evaluatie en bijsturing van de uitvoering van de acties om die effecten te bereiken.

## 5 RESULTATEN

### 5.1 (Leer)prestaties

Het onderzoek van de (leer)prestaties levert volgende conclusies op:

#### **Frans in de basisvorming en het specifiek gedeelte van de studierichtingen Hotel en Toerisme, derde graad TSO**

Voldoet

Vaststellingen

- Het is positief dat de vakgroep zich in de derde graad concentreert op het inoefenen van de vaardigheden op basis van studierichtingsgerelateerde documenten en op uitbreiding van woordenschat in relatie tot de specificiteit van de studierichtingen. De extreme focus op de studierichtingsspecifieke themata en documenten werkt echter in de hand dat de opleiding vrij eenzijdig is. Dit wordt nog versterkt doordat er ook binnen de studierichtingsspecifieke themata en soorten documenten beperkt gevarieerd wordt. Men vergeet dat, voor de studierichtingen Hotel en Toerisme, het vak Frans zowel in de basisvorming als in het specifiek gedeelte opgenomen is en dat leerlingen ook een meer brede en algemene vorming moeten krijgen. Leraren werken verder ook nog niet genoeg vanuit de leerplannen, waardoor er enkele hiaten ontstaan qua tekstsoorten en taaltaken.
- Voor leesvaardigheid en luistervaardigheid bereiken de leerlingen een voldoende niveau. Er is echter te weinig variatie in tekstsoorten en er wordt weinig aandacht geschonken aan lees- en luisterstrategieën en aan tekstopbouw. De leesteksten worden doorgaans vooral aangewend om aan uitbreiding van woordenschatkennis te doen en om kennis op te bouwen rond toeristische streken en rond gastronomische aspecten. De luistertraining wordt ondersteund doordat leraren meestal Frans spreken in de lessen.
- Voor spreekvaardigheid worden de door het leerplan vereiste taaltaken geoefend en geëvalueerd. De opdrachten zijn uitdagend en interessant voor de leerlingen en de geïntegreerde proef levert een zinvolle bijdrage tot de spreekvaardigheid. Het studiepeil van de leerlingen is voldoende in Toerisme en zwak in Hotel. Leraren stellen niet altijd voldoende eisen aan de leerlingen m.b.t. het consequent gebruik van het Frans tijdens de lessen. De schrijfvaardigheidstraining komt vooral tot uiting in het kader van de geïntegreerde proef. Tijdens het schooljaar stelt de vakgroep voor andere opdrachten echter niet voldoende eisen met betrekking tot de lengte van de tekst, de tekstopbouw, de formele correctie en/of de inhoudelijke relevantie. Tekstopbouw en strategieën komen zowel bij spreekvaardigheid als bij schrijfvaardigheid minder aan bod. De vakgroep gebruikt de opdrachten ook niet altijd voldoende om feedback te geven en de leerlingen de kans te geven om te leren uit hun fouten. Voor de opdrachten in het kader van de geïntegreerde proef is de procesbegeleiding echter wel zeer degelijk.
- Er wordt doorgaans gewerkt in een stimulerende sfeer. De vakgroep besteedt veel aandacht aan het motiveren van de leerlingen door uitstappen te organiseren en door regelmatig met beeldmateriaal te werken. Om de taalopleiding zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de interesses van de leerlingen, leveren leraren inspanningen om zelf cursussen samen te stellen. Het ontbreekt echter aan een duidelijke structuur doordat cursusbladzijden geleidelijk aan worden uitgedeeld en leerlingen er niet in slagen om de hand-outs te ordenen. In de opvolging van structuur en orde in en correctheid van de notities van leerlingen ligt dus een groeimarge.
- Er zijn weinig afspraken in de vakgroep m.b.t. de leerbegeleiding van de leerlingen. Er werd geen leerlijn uitgewerkt voor studietips en leren leren (o.a. de groei naar begeleid zelfstandig leren). Ook hier ontbreekt het aan structuur. Studietips worden door de meeste leraren mondeling gegeven. Ook de remediërende leerbegeleiding zou kunnen versterkt worden indien de taken en opdrachten systematisch zouden aangewend worden om het leerproces te ondersteunen. Het is niet duidelijk hoe remediëeringsinitiatieven worden geregistreerd.
- De vakgroep heeft een aantal afspraken m.b.t. de evaluatiepraktijk. Ze sluit aan bij de initiatieven op schoolniveau m.b.t. de evaluatie van attitudes die voor 10% worden verrekend in de resultaten van de leerlingen. De afgesproken puntenverdeling bij proefwerken wordt globaal opgevolgd door de vakgroepleden maar andere afspraken (bijv. m.b.t. het gebruik van scorewijzers en de evaluatie van het dagelijks werk) worden leraarafhankelijk opgevolgd. Globaal is de toetsing representatief.
- Wat de kwaliteit betreft is er voor de derde graad TSO nog een verbetermarge. De kennis wordt al te vaak bevraagd op basis van definities en van vertalingen van woordenlijsten en zinnen. De validiteit van

de evaluatie komt soms in het gedrang omdat de resultaten niet altijd verrekend worden bij de juiste vaardigheid. Verder houdt men ook niet altijd rekening met het authenticiteitscriterium.

- De materiële uitrusting voldoet globaal in beide vestigingen, al zijn de mogelijkheden beperkter in gebouw B bij gebrek aan een talenlokaal. In het hoofdgebouw zijn er weinig woordenboeken aanwezig en leraren maken er dan ook te weinig gebruik van. Leerlingen krijgen opdrachten waarbij ze het internet moeten gebruiken voor het opzoeken van informatie. ICT-toepassingen worden echter nauwelijks gebruikt om te remediëren en te differentiëren op basis van extra oefeningen.
- Er is een goede ontwikkelingsdynamiek aanwezig binnen de vakgroep. Het pilootproject rond CLIL in de eerste graad is daar zeker niet vreemd aan omdat het qua innoverende aanpak en reflectie over het didactisch handelen functioneert als hefboom voor de andere graden. Tijdens de laatste twee schooljaren volgden de meeste leraren nascholingen waarvan de impact gedeeltelijk te merken is in de onderwijspraktijk. De vakgroep heeft een duidelijke visie uitgeschreven en naar de derde graad (TSO en BSO) toe wil men een geïntegreerde benadering nastreven (vier taalvaardigheden en kennisopbouw rond één thema). Over een aantal aspecten van de werking worden verder afspraken gemaakt (evaluatie attitudes, reizen). Er is een aanzet in de vakgroep tot kwaliteitszorg. Er is heel wat expertise aanwezig die nog meer kan uitgewisseld worden. De vakgroep functioneert nog niet systematisch vanuit een behoefteanalyse en prioriteiten.
- In de derde graad TSO is er nog een groeimarge m.b.t. de verticale en horizontale samenhang binnen de opleiding. De invulling van de onderwijs- en vooral de evaluatiepraktijk is vrij weinig gelijkgericht in de studierichtingen Toerisme en Hotel, waarvoor nochtans hetzelfde leerplan geldt. Leraren hebben nood aan het verder ontwikkelen van deskundigheid op het vlak van strategieën en van kwalitatieve evaluatie.

### **Frans in het specifiek gedeelte van de studierichting Restaurant en keuken, derde graad BSO**

Voldoet

Vaststellingen

- De studieresultaten van de leerlingen zijn globaal veeleer zwak. Er zijn heel wat onvoldoendes voor Frans. De vakgroep reflecteert nog weinig over deze situatie en kan de resultaten niet duiden. Wellicht kan een meer gestructureerde leerbegeleiding een oplossing bieden.
- Kennis wordt grondig opgebouwd in betekenisvolle contexten die aansluiten bij de specificiteit van de studierichting. Men benadrukt de verwerving van woordenschat voor horeca en van functionele zinswendingen voor de mondelinge communicatie.
- Qua vaardigheden komen de mondelinge vaardigheden vrij uitgebreid aan bod (luisteren en spreken). Leerlingen leren vooral luisteren en spreken in conversaties met klanten in een restaurant. Hierbij komt het 'voeren van een eenvoudig telefoongesprek' onvoldoende aan bod<sup>2</sup>. Verder werd bij de analyse van de leerlingennotities, opdrachten en evaluatiebeurten vastgesteld dat er voor de luistervaardigheid weinig variatie is in tekstsoorten.
- De leesvaardigheid blijft meestal beperkt tot het lezen van dialogen en productinformatie. De schrijfvaardigheid komt vooral aan bod in het kader van de geïntegreerde proef. Voor beide vaardigheden dringt zich een meer intensieve training op en meer variatie in de tekstsoorten.
- Sinds dit schooljaar heeft de vakgroep nieuwe leerboeken in gebruik genomen, die een goede basis vormen om de hiaten in de leerplanrealisatie weg te werken. Voorwaarde hiervoor is dat leraren vanuit een grondige leerplanstudie zouden plannen en werken.
- Wat betreft de afspraken i.v.m. de evaluatie sluiten de vaststellingen aan met wat werd besproken m.b.t. het TSO. In de derde graad BSO beperkt de evaluatie van het dagelijks werk zich vooral tot het bevragen van kenniselementen. Vaardigheden worden nauwelijks bevraagd. Er zijn enkel een aantal opdrachten voor schrijfvaardigheid o.a. in het kader van de geïntegreerde proef. De evaluatie van het dagelijks werk is dus niet representatief voor de leerplandoelen. De vakgroep zou hier verbetering in kunnen brengen door ook de evaluatie te plannen vanuit de leerplandoelen.
- Ook in de derde graad BSO is de sfeer constructief en stimulerend. Er is heel wat interactie in de lessen, maar deze verlopen nog hoofdzakelijk leraargestuurd. Verder sluiten de vaststellingen i.v.m. de studietips, het leren leren en de remediërende leerbegeleiding aan bij de vaststellingen voor het TSO. In de vestiging van Terbiest zijn er graadsklassen. Het is een uitdaging voor de nieuwe leraar om op basis

---

<sup>2</sup> Leerplan 2006/062, p. 16.

van het nieuwe leermateriaal een degelijke planning uit te werken, waarbij differentiatie in voldoende mate wordt ingebouwd. Dit vereist de nodige ondersteuning van de schoolleiding en de vakgroep.

- De vaststellingen m.b.t. het materieel beleid en de ontwikkelingsdynamiek sluiten aan bij deze voor het TSO.

### **Geschiedenis in de eerste graad (A-stroom) en de tweede graad TSO**

Voldoet

Vaststellingen

- Het onderwijsleerproces legt vooral de nadruk op het beschrijvende en verklarende niveau van de historische vorming. Bij de studie van de historische mijlpalen en samenlevingen volgt men het ordeningskader van de leerplaninhouden. In de jaarvorderingsplannen wordt de reële vordering systematisch opgevolgd.
- De leer- en werkboeken vormen de leidraad voor het onderwijsleerproces. Men slaagt er in de historische mijlpalen en samenlevingen aan de hand van de meest kenmerkende inhouden, feiten en ontwikkelingen te bestuderen. De verschillende domeinen van de socialiteit komen daarbij voldoende aan bod. Het begrippenkader (historische woordenschat) wordt geïntegreerd opgebouwd. Er is voldoende aandacht voor de initiatie in het historische referentiekader van tijd, ruimte en socialiteit. Op die manier worden de doelstellingen betreffende kennis en inzicht in voldoende mate gerealiseerd.
- Via de oefeningen in het werkboek verwerven de leerlingen de nodige vaardigheden om informatie uit verschillende soorten bronnen te halen, deze tot leerinhouden te verwerken en in het historische referentiekader te situeren. Daarbij komen geregeld kaartoefeningen voor met behulp van de historische atlas. Toepassingen van historische kritiek en actualisering komen enkele keren voor. De vaardigheden betreffende omgang met historisch documentatie- en bronnenmateriaal worden daarmee voldoende gerealiseerd, maar dan vooral in de eerste graad en in leerjaar II,1. In leerjaar II,2 worden deze onvoldoende verder ontwikkeld. Bronnen en documentatie worden er veeleer ingezet ter illustratie van het historische verhaal. De leerlingen krijgen onvoldoende gelegenheid om (begeleid) zelfstandig vaardigheden, heuristiek en historische kritiek te oefenen op basis van analyse en onderzoek van verschillende soorten documentatie of bronnen.
- Dat vaardigheden niet optimaal of onvoldoende in het onderwijsleerproces geïntegreerd worden, blijkt ook uit de realisatie van een focus (verdiepende studie waarin leerlingen onderzoeksvaardigheden verwerven en toepassen). Aan de leerplanelis om minstens één focus per leerjaar uit te werken, wordt in leerjaar II,1 slechts ten dele en in leerjaar II,2 onvoldoende voldaan.
- In het onderwijsleerproces wordt leraarafhankelijk zelden tot onvoldoende gebruikgemaakt van aanvullende audiovisuele leermiddelen, multimedia en ICT. Enerzijds zijn daartoe niet meteen de nodige leermiddelen permanent beschikbaar. Anderzijds wordt onvoldoende gebruikgemaakt van het reserveringssysteem om deze leermiddelen didactisch te kunnen inzetten. De leerplanverwachting dat minstens één leerplanitem met gebruik van ICT onderwezen wordt, wordt niet overal ingelost.
- In alle leerjaren is de leerlingenevaluatie samengesteld uit dagelijks werk en proefwerken. De criteria voor de beoordeling van de vakattitudes zijn te algemeen en vaag geformuleerd om als leerlijn ingezet te kunnen worden.
- In de eerste graad en in leerjaar II,1 is de evaluatie evenwichtig en doordacht opgebouwd. De vormgeving is verzorgd. De bevraagde inhouden zijn representatief. De evaluatie bevat naast eenduidige reproductiegerichte kennis- en inzichtvragen ook kaart- of atlasoefeningen, vragen betreffende situering in tijd en ruimte en vaardigheidsgerichte vragen aan de hand van tekst- of beeldbronnen. Toepassingen van historische kritiek en actualisering worden eveneens geëvalueerd, zij het in mindere mate. Voor de opgave van werkopdrachten en de formulering van evaluatievragen gebruikt men de inhouden van de leerplandoelen niet altijd optimaal als inspiratiebron.
- In leerjaar II,2 peilt de leerlingenevaluatie te eenzijdig naar reproductie van kennis en inzicht. De evaluatie is onvoldoende afgestemd op de aard en inhoud van de verschillende categorieën leerplandoelstellingen. De proefwerken worden voorbereid door middel van herhalingsvragen die in de vraagstelling van het proefwerk veelal letterlijk terugkeren. De ondervraagde inhouden zijn relevant, maar de aard en inhoud van de vraagstelling beantwoorden onvoldoende aan criteria van objectiviteit en validiteit. Duidende inzichten, vaardigheden of toepassingen op basis van ondersteunende informatiebronnen worden zelden of nooit geëvalueerd.
- Uit de studieresultaten voor geschiedenis in de eerste graad en in leerjaar II,1 blijkt dat sommige leerlingen moeilijkheden hebben met de beheersing van de leerinhouden en -doelen. Dit is mede het

gevolg van de relatief hoge eisen die gesteld worden. Gezien in leerjaar II,2 de leerlingenevaluatie onvoldoende leerplangericht is, zijn de studieresultaten voor geschiedenis geen objectieve en valide weergave van de mate waarin de leerlingen alle leerplandoelen beheersen.

### **Geschiedenis, derde graad TSO**

Voldoet niet

Vaststellingen

- Het onderwijsleerproces richt zich te eenzijdig naar het beschrijvende en verklarende niveau van de historische vorming. Voor de studie van de historische samenlevingen volgt men het ordeningskader van de leerplaninhouden. In de jaarvorderingsplannen wordt de reële vordering systematisch opgevolgd. De leerplanrealisatie voldoet echter niet omdat voor het schooljaar 2008-2009 werd vastgesteld dat bij de studie van de leerplaninhouden niet alle categorieën leerplandoelstellingen voldoende aan bod kwamen en bij de leerlingen geëvalueerd werden.
- De leerlingencursussen vormen de leidraad voor het onderwijsleerproces. Het leerboek fungeert als ondersteunende informatiebron. Men slaagt er in de historische samenlevingen aan de hand van de meest kenmerkende inhouden, feiten en ontwikkelingen te bestuderen. De verschillende domeinen van de socialiteit komen daarbij voldoende aan bod, met uitzondering van het sociaal-culturele domein. Het begrippenkader (historische woordenschat) wordt geïntegreerd opgebouwd. Er is voldoende aandacht voor de situering van de historische inhouden in het historische referentiekader. Op die manier worden de doelstellingen betreffende kennis en inzicht in voldoende mate gerealiseerd.
- In het onderwijsleerproces is er onvoldoende aandacht voor actieve werkvormen waarbij de leerlingen zelf op basis van opdrachten doelgericht informatie uit verschillende soorten bronnen leren halen, deze tot leerinhouden verwerken en in het referentiekader situeren. Bronnen en documentatie worden vooral ter illustratie van het historische verhaal ingezet. De leerlingen krijgen onvoldoende gelegenheid om (begeleid) zelfstandig vaardigheden, heuristiek en historische kritiek te oefenen op basis van analyse en onderzoek van verschillende soorten documentatie of bronnen. De leerlingencursussen bevatten in dit verband slechts enkele, weliswaar leerdoelgerichte, oefeningen. Deze worden in het leerproces van de leerlingen onvoldoende gevalideerd.
- Dat de leerplandoelen betreffende vaardigheden onvoldoende in het onderwijsleerproces geïntegreerd zijn, blijkt ook uit het ontbreken van minstens één verdiepende studie (focus) per leerjaar, waarin de leerlingen verondersteld worden onderzoeksvaardigheden toe te passen. In de jaarvorderingsplannen staat per leerjaar een focus vermeld, maar deze werden vorig schooljaar niet uitgevoerd.
- In het onderwijsleerproces wordt onvoldoende gebruikgemaakt van audiovisuele leermiddelen, multimedia en ICT. Enerzijds zijn daartoe niet meteen de nodige leermiddelen permanent beschikbaar. Anderzijds wordt onvoldoende gebruikgemaakt van het reserveringssysteem om deze leermiddelen didactisch te kunnen inzetten. De leerplanverwachting dat minstens één leerplanitem met gebruik van ICT onderwezen wordt, wordt onvoldoende ingelost.
- Net als in leerjaar II,2 peilt de leerlingenevaluatie in de derde graad te eenzijdig naar reproductie van kennis en inzicht. De evaluatie is onvoldoende afgestemd op de aard en inhoud van de verschillende categorieën leerplandoelstellingen. De proefwerken worden voorbereid door middel van herhalingsvragen die in de vraagstelling van het proefwerk veelal letterlijk terugkeren. De ondervraagde inhouden zijn relevant, maar de aard en inhoud van de vraagstelling beantwoorden onvoldoende aan criteria van objectiviteit en validiteit. Duidende inzichten, vaardigheden of toepassingen van historische methode op basis van ondersteunende informatiebronnen worden zelden of nooit geëvalueerd.
- Gezien in de derde graad het onderwijsleerproces en de leerlingenevaluatie onvoldoende leerplangericht zijn, zijn de studieresultaten voor geschiedenis geen objectieve en valide weergave van de mate waarin de leerlingen alle leerplandoelen beheersen.

**Technologische opvoeding, eerste graad A-stroom**

Voldoet niet

**Vaststellingen**

- De eindtermen en leerplandoelstellingen met betrekking tot het 'planmatig werken en attitudes aannemen' en 'het beheersen van enkele technische basisvaardigheden' worden niet in voldoende mate gerealiseerd.
- Door het ontbreken van de minimale materiële uitrusting wordt het vak enkel theoretisch ingevuld. De leerinhouden worden niet gekoppeld aan praktische oefeningen. De leerlingen krijgen onvoldoende kansen om zintuiglijke en motorische vaardigheden te ontwikkelen en over te dragen naar andere toepassingsdomeinen. Mogelijkheden om aanleg en belangstelling (in functie van de studiekeuze) te ontdekken, worden onvoldoende benut.
- Een aantal contextgebieden worden niet (Techniek en bouwwerken, Techniek en gezondheid, Techniek en voeding) of met onvoldoende diepgang aangeboden (bijv. Techniek en gebruiksvoorwerpen, Techniek en transport). Daardoor krijgen de leerlingen onvoldoende mogelijkheden om representatieve domeinen van technische activiteit te verkennen en te exploreren. In het eerste jaar wordt de helft van de lestijden besteed aan het contextgebied Techniek en informatie en communicatie. In het tweede jaar is de integratie van ICT echter onbestaande. Nochtans geeft het leerplan duidelijk aan dat deze leerinhouden in beide leerjaren aan bod dienen te komen.
- De leerplanrealisatie wordt onder meer belemmerd door een versnippering van de lesopdrachten van de leraren. Dit leidt tot een opsplitsing van de leerinhouden/contexten die o.a. de uitwerking van contextoverschrijdende projecten hypothekeren. De lessen worden niet in blokken van twee lestijden geroosterd zoals het leerplan voorschrijft.
- Het cursusmateriaal biedt weinig ondersteuning aan het onderwijs- en leerproces en is onvoldoende gestructureerd. De cursus bestaat uit een werkboek dat slechts gedeeltelijk wordt gebruikt, aangevuld met diverse gedateerde cursusbladen.  
De cursus ICT bevat de basisvaardigheden, maar de toepassing in andere leerstofonderdelen ontbreekt (bijv. contextoverschrijdende projecten/toepassingen/thema's).
- De evaluatie is onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen en de eindtermen. Er wordt enkel gepeild naar reproduceerbare kennis. Inzicht, vaardigheden en attitudes worden niet beoordeeld. In het eerste jaar leidt de opsplitsing van het vak tot twee beoordelingen van de leerlingresultaten op het rapport (TO en ICT) die worden verrekend in één totaalcijfer. Dit geeft echter een vertekend beeld aangezien ICT slechts een onderdeel is van het vak technologische opvoeding.
- De vakgroep vergadert enkele keren per schooljaar. Er is echter nog geen kritische zelfreflectie over onder meer de leerplanrealisatie, de leerplangerichtheid, de uitrusting van het vaklokaal en de evaluatie.

**Technologische opvoeding, eerste leerjaar B**

Voldoet niet

**Vaststellingen**

- De ontwikkelingsdoelen worden in onvoldoende mate nagestreefd en de leerplandoelstellingen worden onvoldoende gerealiseerd.
- De leerplanrealisatie wordt verhinderd door het ontbreken van de minimale materiële uitrusting (onder meer polyvalente werktafels, elektrische boormachine, ....). Er kan geen enkel praktisch werkstuk en/of doeactiviteit worden uitgevoerd. Het nastreven van ontwikkelingsdoelen kan onvoldoende worden aangetoond (zoals onder meer het kennismaken met het bewerken en verwerken van grondstoffen en materialen; kennismaken met gereedschap en apparaten; leren technische handelingen planmatig uitvoeren volgens het technologisch proces; leren enkele technische handelingen stellen; leren eigen realisaties kritisch beoordelen en die van anderen waarderen). De lessen worden niet in blokken van twee lestijden geroosterd zoals het leerplan voorschrijft.
- Volgens het leerplan dienen er minstens zes verkenningengebieden aan bod te komen, waarvan drie verplicht. Er worden echter onvoldoende verkenningengebieden aangeboden. De school biedt de verkenningengebieden elektriciteit, elementair computergebruik, metaal en mode aan, maar niet het verplichte verkenningengebied verzorging en/of voeding. Daarnaast organiseert de school twee extra lestijden technologische opvoeding in het keuzegedeelte. De regels die het leerplan voorschrijft omtrent

de invulling van deze lestijden worden niet gerespecteerd (evenwicht tussen de verkenningengebieden, rekening houden met de vervolgoopleiding in de school of bij voorkeur worden een aantal bijkomende verkenningengebieden gekozen). Via enkele extramurosactiviteiten tracht men een link te leggen met het verkenningengebied voeding. De beoogde en gerealiseerde leerplandoelen kunnen echter niet aangetoond worden bijv. via voorbereidingen, opdrachten en evaluaties.

- Er wordt wekelijks één lestijd elementair computergebruik aangeboden. De basisvaardigheden worden aangeleerd, maar niet toegepast in andere leerstofonderdelen (bijv. zinvolle oefeningen verwerkt in projecten/toepassingen/thema's). Er is bijzonder veel aandacht voor technisch communiceren. Wekelijks worden drie à vier lestijden ingevuld door technisch tekenen. De cursus en de opdrachten worden echter niet toegepast in de verschillende verkenningengebieden.
- Het cursusmateriaal is verouderd (bijv. geschreven kopies en de gebruikte terminologie) en niet afgestemd op de visie van het leerplan (onder meer de uitwerking in thema's en projecten). Ondanks de éézijdige theoretische benadering van de leerinhouden heerst er een aangename klassensfeer.
- De evaluatie is niet afgestemd op de ontwikkelingsdoelen en de leerplandoelstellingen. Er wordt enkel gepeild naar kennis. Inzicht, vaardigheden en vakgebonden attitudes worden niet beoordeeld. De beoordeling van de leerlingenresultaten vertaalt zich op het rapport in twee cijfers voor hetzelfde vak (TO en ICT) die worden verrekend in één totaalcijfer. Dit geeft een vertekend beeld aangezien elementair computergebruik slechts een onderdeel is van het vak technologische opvoeding.

### Wiskunde, eerste graad, tweede en derde graad TSO

Voldoet

Vaststellingen

- De eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de leerplandoelstellingen van de GO!-leerplannen worden in voldoende mate gerealiseerd. De leerplanrealisatie wordt bewaakt door planningsdocumenten die als werkinstrumenten en als referentie- of verantwoordingsdocumenten fungeren. Dit schooljaar zitten in II,2 leerlingen die vorig schooljaar de leerplandoelen m.b.t. 'hoekmeting', 'Stelling van Pythagoras', 'goniometrische getallen' en 'oplossen van rechthoekige driehoeken' in II,1 niet hebben kunnen verwerken o.a. wegens lesuitval (als gevolg van een gebrek aan kandidaat-interimarissen). De voorgestelde verdeling van de leerinhouden in de leerplannen staat hierdoor op de helling en ook de realisatie van het graadleerplan komt dit schooljaar onder (tijds)druk te staan. De planmatige aanpak van de vakgroep biedt voldoende garantie dat de betrokken leerplanrealisatie wordt opgevolgd.
- De examens zijn voldoende diepgaand en overwegend representatief voor de te realiseren eindtermen en/of leerplandoelen. De verschillende vakgebonden vaardigheden (rekenvaardigheid, meet- en tekenvaardigheid, wiskundige taalvaardigheid, denk- en redeneervaardigheid, probleemoplossende vaardigheid) worden echter veeleer beperkt evenwichtig getoetst. De klasgemiddelden variëren van matig tot goed, met soms enkele negatieve uitschieters. De klasmedianen liggen hoger en sporen met de resultaten voor de andere vakken. Het analyseren van de proefwerkresultaten is leerkrachtgebonden.

Men werkt bijna uitsluitend met aangekondigde toetsen. Het is enerzijds positief dat de school de leerlingen wil ondersteunen om te werken aan een grotere zelfredzaamheid en zelfstandigheid, maar anderzijds creëert dit systeem voor de leerlingen ook valkuilen m.b.t. het bijhouden van de leerstof. In sommige klassen kan de leraar onvoldoende steunen op verworvenheden uit de vorige les(sen), wat een hinderpaal is voor een dynamisch lesverloop en een vlotte realisatie van de leerplandoelstellingen.

Een uitdaging voor de vakgroep in de nabije toekomst is het geven van een competentiegericht invulling van evaluatie (evaluatiecultuur<sup>3</sup> naast testcultuur), rekening houdend met de eindtermen en de aanbevelingen in de leerplannen.

- De inrichting van de leslokalen is basis. Ze biedt geen inhoudelijke meerwaarde aan een wiskundige onderwijs- en leeromgeving. De integratie van een projectiesysteem (overhead- of dataprojector) in het onderwijsleerproces is leraargebonden, mede omdat een dergelijk systeem niet startklaar staat opgesteld in het leslokaal. Het gevolg is dat soms veel tijd wordt verloren met het noteren van

---

<sup>3</sup> In een testcultuur staat vooral het beoordelen van kennis centraal; in een evaluatiecultuur ligt de klemtoon meer op de begeleidende functie van de evaluatie en gaat meer aandacht naar vaardigheden en attitudes.

oplossingen op het bord ten nadele van tijd voor gedifferentieerd onderwijs of individuele begeleiding en controle.

- De expliciete aandacht voor de ICT-eisen en -verwachtingen van de eindtermen en de leerplannen heeft al een goede integratiegraad bereikt in alle graden. Het gebruik van het grafisch rekentoestel is goed ingeburgerd (vanaf II, 1) en de leerlingen kunnen er functioneel mee werken. Er wordt (leraar- en leerjaargebonden) vaksoftware gebruikt om leerplandoelstellingen op een interactieve wijze met ICT te realiseren of als demonstratiemiddel. Aanvullend wordt de aangeboden ICT-ondersteuning in leerboeken benut. Het ontbreekt echter nog aan een uitgesproken gezamenlijke visie en gelijkgerichtheid over het ICT-gebruik in het curriculum, de ICT-zelfwerkzaamheid van leerlingen en de evaluatie van ICT-toepassingen. De integratie van de elektronische leeromgeving in het onderwijsproces staat nog in de kinderschoenen.
- Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting werden vakgerichte en algemeen pedagogische nascholingen gevolgd. De vakgroep komt op geregelde basis samen om zowel vakinhoudelijke als algemeen pedagogische items te bespreken. Onder impuls van de directie verloopt de vakgroepwerking constructief. Maar er is nog onvoldoende aandacht voor de ontwikkeling van leerlijnen en het nastreven van een gelijkgerichtheid m.b.t. evaluatie, de integratie van ICT en de realisatie van de vakoverschrijdende eindtermen. Voor sommige items wordt een beroep gedaan op de pedagogische begeleiding. De vaktitularissen hebben dagelijkse informele contacten met als gevolg een dynamische benadering van het wiskundecurriculum. Een uitdaging voor de vakgroep is het koppelen van de onderwijskundige ontwikkelingen vanuit de aanvangsbegeleiding op school en de succesvolle implementatie door de beginnende leraren aan de knowhow van de ervaren leraren binnen de vakgroep.
- De aandacht voor 'leren leren' is veeleer impliciet aanwezig. Het leren leren wordt vooralsnog niet opgebouwd binnen een spiraalcurriculum waarbij op ieder onderwijsniveau, graad en leerjaar aan de reeds aangebrachte vaardigheden iets wordt toegevoegd (leerlijnen). Een positieve inbreng zijn de synthesesmodellen voor theorie (eerste graad), de ontwikkelde formularia in de tweede graad en de leerstofoverzichten voor de proefwerken in alle graden.
- De zorgbreedte van de leraren uit zich positief in bijwerklessen, inhaallessen of het geven van extra taken voor instromers of leerlingen met leerachterstand. Deze extra ondersteuningsacties steunen op de vrijwillige inzet van de leraren; er zijn immers geen organieke inhaallessen. Een voorbeeld van goede praktijk is de ontwikkeling van leerlingenvriendelijk en leerondersteunend cursusmateriaal in alle graden, aanvullend op de leerboeken.

### **Hotel, tweede graad TSO**

Voldoet

Vaststellingen

- Het studiepeil voor het specifiek gedeelte is zeer goed voor PV praktijk hotel en vrij goed voor TV hotel, zowel in de vestiging Hasselt als in de vestiging Sint-Truiden.
- De planningsdocumenten gaan van de leerplandoelstellingen uit, maar toch zijn ze nog niet erg functioneel. Ze beogen in te geringe mate de samenhang tussen de technische en praktische vakken, waardoor in de praktijklessen doorgaans overmatig theoretische kennis aan bod komt.
- Sinds de vorige doorlichting werd voor TV hotel merkbare vooruitgang geboekt. In verband met de hotelcomponent worden de leerplandoelstellingen realiteitsgericht en in voldoende mate gerealiseerd, hoewel de bezoeken aan diverse hoteltypes nog beter kunnen worden ingebed in het leerproces. Voor keuken- en restauranttechnologie ondersteunen de geselecteerde leerinhouden en de gekozen werkvormen in wisselende mate het onderwijs- en leerproces. Op het gebruik van ICT na, wordt doorgaans doeltreffend gebruikgemaakt van relevante leermiddelen en goed gekozen opdrachten, bijv. wanneer de ondersteunende kennis met praktijkvoorbeelden wordt ontsloten (cf. de bestelbon). Maar soms sturen de inhoud en de vorm van de cursus te veel de leerplanrealisatie. Tenslotte wordt de ICT-uitrusting, die het Convenant Onderwijs-Horeca ter beschikking stelde, amper benut om de leerlingen een uitdagend onderwijs- en leerproces aan te bieden.
- Enerzijds sluiten de leerlingencursussen algemeen bij het leerplan aan, maar soms is de vorm te bepalend voor het onderwijsproces, namelijk in het geval van invuldidactiek. Anderzijds komen ook voorbeelden van goed gedoseerde inhouden voor die beantwoorden aan een aantal principes van leren, nl. een uitnodigende bladspiegel, een duidelijke structuur en het gebruik van een verzorgde instructietaal. Om de leerinhouden voor de leerlingen beheersbaar te maken, worden steunvragen

aangereikt. Daarmee worden leerlingen noch op hun inzichtelijke vermogen, noch op transfer naar toepassingen aangesproken.

- De infrastructuur voor PV keuken- en restaurantpraktijk in het L-blok in Hasselt is totaal achterhaald. De kleine keukens beantwoorden niet meer aan de geldende eisen inzake hygiëne en veiligheid van de voedselketen. Wat voor een restaurant moet doorgaan, laat nog net een verzorgde tafeldienst voor medeleerlingen toe, maar niet voor gasten. Toch worden heel wat inspanningen gedaan om in een degelijke basisopleiding te voorzien. De leerplandoelstellingen in verband met plannen en voorbereiden van de werkzaamheden krijgen ruimschoots aandacht. In het algemeen sluiten de menureeksen bij de leerplandoelstellingen aan: basiskooktechnieken, basisbereidingen en afleidingen, evenals onthaal- en serveertechnieken worden in voldoende mate gerealiseerd. Op het vlak van hygiënebeheersing en voedselveiligheid worden elementaire doelen bereikt, maar van een systematische integratie is amper sprake. Het werkschrift voor praktijk biedt een goede ondersteuning van het leer- en ontwikkelingsproces van de leerlingen.
- De evaluatiepraktijk is in volle ontwikkeling en houdt nog een groeipotentieel in. Voor PV praktijk biedt het evaluatie-instrument reeds een goed houvast voor een brede en meer valide evaluatie. Daarnaast biedt het recente ontwerp voor bijsturing (zie Restaurant en keuken) waardevolle perspectieven voor een verhoging van de validiteit en een beheersing van de werklast. Voor TV hotel dekken de vragen nagenoeg de leerplanrealisatie, hoewel ze overwegend gericht zijn op de reproductie van kennis. Veeleer zelden worden toepassingsvragen gesteld. De opmaak van proefwerken is verzorgd en doorgaans wordt in een modelantwoord voorzien.
- De professionalisering van leraren wordt ondersteund door deelname aan vakgerichte nascholing van bijv. het Convenant en in mindere mate door uitwisseling van interne deskundigheid. Toch sorteren zowel de multiplicatie als de implementatie van aanwezige en verworven deskundigheid een gunstig effect op de opleiding.

### **Restaurant en keuken, derde graad BSO**

Voldoet

Vaststellingen

- Het studiepeil voor het specifiek gedeelte is voor PV praktijk hotel zeer goed, voor TV hotel en voor de basis cursus bedrijfsbeheer goed en voor stage matig tot soms zwak in de vestigingen Hasselt, Diepenbeek en Sint-Truiden.
- De planningsdocumenten gaan van de leerplandoelstellingen uit, maar toch zijn ze nog niet erg functioneel. Ze beogen in te geringe mate de samenhang tussen de technische en praktische vakken, waardoor in de praktijklessen doorgaans overmatig theoretische kennis aan bod komt (cfr. specifieke cursus).
- Voor TV hotel worden de leerplandoelstellingen doorgaans voor alle leerplancomponenten aan de hand van een verantwoorde selectie van leerinhouden gerealiseerd, zij het dat de focus nog te veel op historische en randinformatie ligt, terwijl het aspect hygiëne en beroepsveiligheid met te weinig diepgang wordt behandeld. Dit is vooral aan de inhoud van de leerlingencursussen te wijten die meestal de leidraad voor het onderwijs- en leerproces vormen. Bovendien staat de inhoud nog te weinig in relatie tot de gerechten en menu's die in praktijk worden bereid en geserveerd. Dit tekort wordt deels gecompenseerd door een beurtelingse weekstage in goed gekozen zaken die een brede waaier van grondstoffen en producten verhandelen en door wijnreizen, die echter beter in het curriculum kunnen worden ingebed. Voorts wordt de ICT-uitrusting, die het Convenant Onderwijs-Horeca ter beschikking stelde, amper benut om in een uitdagend onderwijs- en leerproces te voorzien.
- De leerlingencursussen zijn veeleer een kennisinventaris en bevatten zelden mogelijkheden tot verwerking (o.m. geen klassikale of individuele opdrachten, geen onderscheid tussen wat elementaire kennis/vaardigheden zijn en wat achtergrondinformatie is). Bovendien worden de cursussen blijkbaar niet aan een toets op taalcorrectheid en taalgebruik onderworpen. Om de aangeboden leerstof voor de leerlingen beheersbaar te maken, worden steunvragen aangereikt. Daarmee worden leerlingen noch op hun inzichtelijk vermogen, noch op transfer naar toepassingen aangesproken.
- De infrastructuur voor PV keukenpraktijk en in mindere mate voor restaurantpraktijk in Hasselt is versleten en qua concept achterhaald. De inrichting van de keukens (vloeren, wanden, sokkels, ramen, indeling, ...) sluit niet meer aan bij de geldende eisen inzake voedselveiligheid. De restaurants werden opgefrist en het klantenrestaurant werd heringericht. Niettemin worden de leerplandoelstellingen voor keuken- en restaurantpraktijk in voldoende mate gerealiseerd aan de hand van doorgaans goed

doordachte menu's en gevarieerde gerechten. Aan het plannen en voorbereiden van werkzaamheden wordt voldoende aandacht besteed. In het teken van hygiënebeheersing en voedselveiligheid worden de leerplandoelen, mede door de verouderde infrastructuur, slechts met mondjesmaat geïntegreerd. Daarnaast worden alle vaardigheden (diverse technieken, basisbereidingen en afleidingen) in samenhang met de vereiste ontwikkeling van beroepsattitudes op een kwaliteitsvolle wijze in verscheidene contexten ingeoeft en in voldoende mate verworven. Bij het uitvoeren van keuken- en restaurantpraktijk is er aandacht voor de mate van progressie in zelfstandig werk en in samenwerken: in het vijfde leerjaar verloopt alles langzamer en doorgaans onder een nauwgezette begeleiding, terwijl de leerlingen van het zesde leerjaar reeds een in behoorlijke mate zelfstandig kunnen werken en samenwerken. De hele opleiding is gebaseerd op een degelijke klassieke keuken, waarin aspecten van de moderne gastronomie geleidelijk en goed gedoseerd worden geïntegreerd, en die met een verzorgde en vlotte dienst gepaard gaat. Met andere woorden in deze hotelschool leert men gastronomisch koken en gasten op een verfijnde en stijlvolle wijze bedienen.

- De organisatie van de geïntegreerde proef is goed, maar niet alle opdrachten kunnen worden getypeerd als zijnde geïntegreerd, namelijk de opdracht verbonden aan de zogenaamde stage voor verruiming van de productkennis in het vijfde leerjaar. Dergelijke opdrachten bieden geen meerwaarde om te kunnen beslissen over het al dan niet slagen van de leerling. Daarnaast wordt de proef gespreid over een langere periode tijdens het schooljaar. De begeleiding en de evaluatie van het proces en van het product sporen doorgaans met elkaar, hoewel voor sommige opdrachten nood is aan meer transparantie. De eindresultaten van de geïntegreerde proef zijn doorgaans van een goed niveau.
- In verband met de leerlingenstages worden een aantal tekorten vastgesteld. In essentie kunnen ze herleid worden tot een organisatie die niet in voldoende mate aansluit bij de geldende omzendbrief<sup>4</sup> die in kwaliteitsbevorderende voorwaarden voor deze vorm van realisatie van het curriculum voorziet. Uit de analyse blijkt dat in de stageovereenkomst de stageperiode niet in voldoende mate wordt gespecificeerd. Een geplande lijst van stageactiviteiten, die aansluit bij de leerplandoelstellingen, die rekening houdt met de genoten schoolse opleiding en de maturiteit van de leerling en die gezamenlijk wordt opgesteld door de stagebegeleider en de stagementor, ontbreekt. Bovendien worden de leerlingenstages niet in het curriculum ingebed, maar staan ze ernaast. Hoewel stages, in verhouding tot het stagevolume, als vak in de wekelijkse lessentabel zijn opgenomen en een navenant aantal uren/leraar worden toegekend, worden de betrokken leraren buiten de stageperiodes met PV praktijk belast. De stagebegeleiders kunnen met andere woorden het leerproces van de leerlingen niet adequaat voorbereiden en opvolgen. Bovendien worden de leerlingen in te geringe mate op hun stages voorbereid: de betekenis van de stageovereenkomst, van de risicoanalyse, van de werkpostfiche, enz. wordt amper toegelicht. Daarnaast wordt het stageschrift niet als communicatiemiddel tussen de betrokken partijen gebruikt. Zo worden de leerlingen er bijv. niet toe aangezet om in hun dagverslag over hun stageactiviteiten te reflecteren of m.a.w. aan te geven in welke mate en binnen welk tempo de opdrachten al dan niet correct werden uitgevoerd en in welke mate bijv. begeleidde en/of zelfstandige oefeningen nodig zijn. Hierdoor wordt de vormende waarde van dit instrument amper benut. Daarnaast blijkt dat de stagebegeleiders het stageschrift bijv. niet geregeld viseren, een uitzondering niet te na gesproken, en dat er weinig of geen sporen van feedback aan de leerlingen in opgenomen zijn. Het ontbreken van een activiteitenlijst heeft ook een weerslag op de reële stageactiviteiten van de leerlingen en op de evaluatie. Zo is het louter instaan voor een ontbijtbuffet, niet in overeenstemming met de leerplandoelstellingen. De evaluatie focust naast de beoordeling van het stageschrift vooral op attitudes. Ze gebeurt overwegend door de stagementor, wat niet volledig strookt met de regelgeving. Het resultaat is bijgevolg weinig representatief en valide. Er zijn ook sterke aspecten aan de stages verbonden: het breed spectrum van stageplaatsen variërend van een gemiddelde zaak tot en met klasserestaurants met een weloverwogen toewijzing ervan en de aanzet tot zelfevaluatie.
- De evaluatiepraktijk is in volle ontwikkeling en houdt nog een groeipotentieel in. Voor PV praktijk biedt het evaluatie-instrument reeds een goed houvast voor een brede en meer valide evaluatie van de leerdoelen. Daarnaast biedt het recente digitale ontwerp voor bijsturing waardevolle perspectieven voor een gegarandeerde validiteit van de evaluatie en een beheersing van de werklust. Voor TV hotel dekken de vragen nagenoeg de leerplanrealisatie, hoewel ze overwegend op de reproductie van kennis zijn gericht; veeleer zelden worden toepassingsvragen gesteld. De opmaak van proefwerken is verzorgd en meestal wordt, via een modelantwoord, voorzien in een correctiesleutel.
- De leerplandoelstellingen voor de basiscursus bedrijfsbeheer worden goed gerealiseerd. Wat betreft de implementatie van het nieuwe leerplan 2008/067 kan het accent nog meer verschuiven naar het

---

<sup>4</sup> SO/2002/09 betreffende de organisatie van de leerlingenstages in het secundair onderwijs

opzoeken en het kunnen toepassen van de leerstof. Door gebruik te maken van een handboek beperkt de sectorgebonden inkleuring zich nog te zeer tot de voorbeelden en oefeningen tijdens de lessen.

- De doelstelling van de leerstof bedrijfsbeheer is het opstellen van een ondernemingsplan. Elk leerstofitem wordt best vanuit dit perspectief behandeld. In die optiek is het niet langer logisch dat de school verwacht dat de leerlingen, als onderdeel van de geïntegreerde proef, een ondernemingsplan opstellen voor hun stageplaats. De vakgroep heeft in dit verband nog onvoldoende nagedacht over meer procesgerichte deelopdrachten doorheen het leerstofaanbod.
- De jaarplanning is een opsomming van de leerboekinhouden en is weinig informatief. Werkvormen, leerinhouden gekoppeld aan opdrachten, taken en toetsen en/of de opdracht van de geïntegreerde proef krijgen nog geen plaats in de planning. Er wordt nog geen checklist bijgehouden van de bestudeerde leerinhouden. Daarnaast houdt de vakgroep evenmin bij in welke andere vakken en wanneer items uit de checklist werden behandeld. Op deze wijze wordt de verantwoording van de afwerking, gekoppeld aan het eventueel doorgeven van deze informatie aan andere onderwijsinstellingen, bemoeilijkt.
- De proefwerkvragen zijn representatief voor de behandelde leerinhouden. De vragen vormen meestal een goede mix van kennis, toepassingen en inzicht.

### **Toerisme, derde graad TSO**

Voldoet niet

Vaststellingen

- De conclusie is gebaseerd op de leerplanrealisatie van de vakken geschiedenis, toerisme, public relations en stages van het specifiek gedeelte.
- In het algemeen is er onvoldoende aandacht voor een vakdoorbrekende leerplanrealisatie, waardoor niet alle leerplandoelstellingen van de respectieve vakken met voldoende samenhang en studierichtinggeoriënteerde diepgang gerealiseerd worden. In de betrokken vakken zijn er onvoldoende aanwijzingen voor een systematische bewaking van de leerplanrealisatie en de leerlingenevaluatie. Diepgaand formeel en geïnventariseerd studierichtingsoverleg ontbreekt.
- Het gestructureerde leerstofaanbod voor public relations resulteert in het ontwikkelen van sociale en communicatieve vaardigheden afgestemd op het professioneel functioneren in de toeristische sector, zoals het leerplan vraagt.
- Onvoldoende planning zorgen ervoor dat de leerplandoelstellingen voor Toerisme niet met voldoende chronologie, progressie, evenwicht en diepgang over beide leerjaren worden gespreid en gerealiseerd. Het verwerkingsniveau van de leerstof staat bovendien nog extra onder druk door de veel te uitgebreide presentaties van onvoldoende gestuurd en begeleid zelfstandig werk voor het onderdeel 'landenkenis'. Het leerstofaanbod voor toeristische ruimten onttaardt hierdoor in een aaneenschakeling van ongestructureerde spreekbeurten van leerlingen. Bovendien vallen er, naast de lestijden besteed aan de geïntegreerde proef en de blokstages, ook lessen weg door intra- of extramurale activiteiten waarbij de betrokkenheid en de inbreng van de leerlingen schaars is.
- Vanuit de traditie zijn er extra-activiteiten zoals projecten, bezoeken en didactische uitstappen maar ze worden onvoldoende gekoppeld aan actuele leerplandoelstellingen. Ondanks de opmerkingen in de vorige doorlichtingsverslagen kan er niet worden aangetoond dat er voldoende aandacht besteed wordt aan het laten verwerven van praktische vaardigheden doorheen het curriculum.
- De evaluatie voor toerisme is onvoldoende afgestemd op de leerplanconcepten, met name door het nog overwegend reproductieve karakter ervan. Voor afspraken en een gelijkgerichte transparante evaluatie van bijv. praktijkopdrachten, vaardigheden en de school- en vakattitudes is de huidige vakgroep Toerisme nog zoekende.
- Het onderwijsleerproces in het vak geschiedenis (specifiek gedeelte) is hoofdzakelijk georiënteerd op de studie van de cultuurperiodes vanaf het Oude Nabije Oosten tot heden. Kenmerkende aspecten van mobiliteit en reizen in de betrokken periodes worden eveneens behandeld. Daarmee realiseert men in voldoende mate deel I van de leerplaninhouden en daaraan verbonden doelstellingen van kennis, inzicht en vaardigheden.
- De studie van de cultuurhistorische periodes gebeurt aan de hand van de meest kenmerkende kunstuitingen en voorbeelden op het vlak van architectuur en beeldende kunst. Deze worden met voldoende diepgang bestudeerd. Daarbij wordt cultuurgeschiedenis weliswaar veeleer eenzijdig vanuit kunstgeschiedenis benaderd en is er niet altijd voldoende aandacht voor andere cultuuruitingen die evenzeer betekenisvol zijn voor toerisme.

- De studie van reizen en mobiliteit in de betrokken periodes gebeurt veelal aan de hand van zelfstandig werk (spreek- en ICT-opdrachten). Met het oog op kennis zijn dergelijke inhouden ook in de leerlingencursus opgenomen.
- De leerplanrealisatie voor geschiedenis (specifiek gedeelte) voldoet niet omdat er onvoldoende expliciete aandacht gaat naar de functionele toepassing van de aangeleerde inhouden via leerlingenactiviteiten zoals bepaald in deel II en III van de leerplaninhouden. De thema's zelfstandig werk en de spreekopdrachten missen het nodige functionele toeristische karakter (zie criteria bij de leerplaninhouden deel II). Dat de spreekbeurten door de meeste leerlingen alleen inhoudelijk (theoretisch) voorbereid worden en vorig schooljaar slechts door 12 van de 45 leerlingen werkelijk werden uitgevoerd, druist in tegen de betrokken leerplandoelen. Daarin wordt uitdrukkelijk gesteld dat leerlingen ook in staat moeten zijn om over het thema (mondeling) te rapporteren. In de leerlingencursussen zijn er geen sporen van de uitwerking van een didactische uitstap per leerjaar (zie leerinhouden deel III). Op dit vlak zijn er evenmin sluitende, leerdoelgerichte vakdoorbrekende afspraken.
- De leerlingenevaluatie is hoofdzakelijk gericht op het peilen naar kennis, inzicht en vaardigheden betreffende de bestudeerde cultuurperiodes (deel I van de leerplaninhouden). De opdrachten zelfstandig werk en spreekbeurten worden niet geëvalueerd conform de leerplandoelen en –inhouden (zie leerplaninhouden deel II). De betrokken inhouden worden veelal enkel cognitief geëvalueerd. De aan de opdrachten verbonden strategieën (vaardigheden) van informatieverwerking, -verwerking en presentatie worden onvoldoende geëvalueerd of gevalideerd. De beoordeling van attitudes (vak- en klasattitudes) gebeurt op basis van weinig valide en transparante criteria. De studieresultaten van de leerlingen zijn dan ook geen optimale weergave van de mate waarin ze alle leerplandoelen en –inhouden beheersen.
- De aparte infrastructuur biedt mogelijkheden voor een optimale uitbouw van de studierichting. De vaklokalen zijn voldoende uitgerust maar worden niet altijd optimaal benut voor het gebruik van (inter)actieve werkvormen. In de meeste vakken is er ICT-ondersteuning.
- In functie van de leerplanrealisatie worden de agenda's van leerlingen vaag en onvolledig ingevuld. Als ondersteuning van de leerinhouden worden leerlingennotities ter beschikking gesteld, waarvan de kwaliteit leraar- en graadgebonden verschilt. Er is niet altijd voldoende aandacht voor structuur, een degelijk niveau en een overzichtelijke opbouw. Ondanks de beschikbaarheid van vakliteratuur zijn er weinig aanduidingen inzake actualisering van het aangeboden lesmateriaal en het gebruik ervan voor de opbouw van de professionaliteit van leraren en leerlingen.
- De plaatsen voor de blokstage van twee weken worden zorgvuldig gekozen maar een individuele stageactiviteitenlijst op basis van leerplandoelstellingen ontbreekt. De stagebegeleiding beperkt zich tot een stagebezoek. De opdrachten voor het stageverslag nodigen nog onvoldoende uit tot zelfreflectie en zelfevaluatie (SO 2009/09 rubriek 9.3). Na afloop volgt een eindbeoordeling die hoofdzakelijk gericht is op de evaluatie van attitudes en sociale vaardigheden.
- De geïntegreerde proef wordt ondersteund door een informatiebundel met een duidelijk afsprakenkader en een stappenplan. De individuele vakopdrachten zijn doorgaans voldoende gelinieerd met de leerplannen en het eindprofiel van de studierichting (o.a. verhouding, aantal en inhoud van de vakopdrachten versus de doelstellingen). De procesbegeleiding en de evaluatie zijn goed. Het aandeel van geschiedenis (specifiek gedeelte) in de geïntegreerde proef bevat voldoende leerdoelgerichte inhouden, vaardigheden en toepassingen. De verwachte vaardigheden en toepassingen worden in de loop van het onderwijsleerproces weliswaar onvoldoende geoefend via bijv. de invulling van deel II en III van de leerplaninhouden en de daarbij horende leerbegeleiding.

## 5.2 Schoolloopbaan

## 5.3 Outcomes

## 5.4 Tevredenheid

## 6 ASPECTEN VAN DE WERKING

### 6.1 Algemeen

### 6.2 Personeel

#### 6.2.1 Personeelsbeheer

#### 6.2.2 Professionalisering

De vaststellingen over de uitvoering van de processen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- de ondersteuning van het onderwijs- en leerproces
- het vooropstellen en bewaken van effecten
- de integratie van onderwijsontwikkeling en -innovatie
- het operationaliseren van een gedragen visie
- het gebruik van interne gegevens voor evaluatie en bijsturing.

##### 6.2.2.1 Aanvangsbegeleiding

Vaststellingen

- Voor de begeleiding van interimarissen, stagiairs en nieuwe leerkrachten, zoals bepaald door de regelgeving<sup>5</sup> is een gedetailleerd draaiboek opgenomen in het schoolwerkplan. De wijze waarop de aanvangsbegeleiding op deze school wordt uitgebouwd, is een voorbeeld van goede praktijk. Het bevat een stevige basis om de voorziene personeelsswissel (+/- 50%) in de volgende schooljaren op te vangen.
- Een team van drie personen geeft vorm en inhoud aan de aanvangsbegeleiding. De school heeft gekozen voor een team om het draagvlak te vergroten, de draagkracht te bewaken en de continuïteit te verzekeren. Een pedagogisch coördinator begeleidt de leraren voor de algemene en de technische vakken, een mentor ondersteunt de leraren voor de praktische vakken en een extra personeelslid vult de aanvangsbegeleiding in binnen de vakgroep wetenschappen en wiskunde.
- De school heeft voor de aanvangsbegeleiding een strategie uitgewerkt die steunt op een duidelijke visie, waarbij er aandacht is voor professionalisering, materiële ondersteuning en persoonlijke begeleiding. De aanvangsbegeleiders gebruiken instrumenten (begeleidingsfiches, evaluatie lesvoorbereidingen, observatie-instrumenten startcompetenties) om het leerproces van de beginnende leraar op te volgen. De beginnende leraren krijgen instrumenten voor zelfevaluatie aangeboden om het onderwijskundig handelen in kaart te brengen en de aanvangsbegeleiding te evalueren. De aandacht voor taal in de lessen en in de toetsen en proefwerken wordt opgevolgd via gedetailleerde en ondersteunende kijkwijzers.
- De implementatie van de aanvangsbegeleiding wordt gespreid over drie schooljaren met maandelijkse contactmomenten en op basis van duidelijke agendapunten. In het eerste schooljaar ligt de focus op het eigen maken van de schoolorganisatie en de schoolcultuur, het klasmanagement en de didactiek. In het tweede schooljaar streeft de school met de nieuwe leraren naar een verfijning van de didactiek en worden verwachtingen gecreëerd m.b.t. persoonlijke initiatieven, nascholing en zelfreflectie. In het derde schooljaar gaat de aandacht naar de evaluatie van het onderwijskundig handelen op basis van sterkte-zwakke-analyses.
- De groep mentoren heeft oog voor de effecten van de geleverde begeleidingsinitiatieven op basis van intervisiemomenten, reflectiemomenten door de begeleide leraren op het eigen handelen en evaluatie van de aanpak van de aanvangsbegeleiding.

---

<sup>5</sup> Decreet van 16 april 1996 betreffende de lerarenopleiding en de nascholing

- De inspectie stelt een positief verband vast tussen de geïmplementeerde aanvangsbegeleiding aan de ene zijde en het klasmanagement; het onderwijsproces en de aandacht voor de evoluties in het onderwijs bij de beginnende leraren aan de andere zijde. Het is dan ook een uitdaging voor de school om de ontwikkelingen binnen de aanvangsbegeleiding te vertalen naar het volledige korps en aan te vullen met de aanwezige knowhow van de ervaren leraren.

## 6.3 Logistiek

## 6.4 Onderwijskundig

### 6.4.1 Curriculum

De vaststellingen over de uitvoering van de processen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor de ondersteuning van het onderwijs- en leerproces.

#### 6.4.1.1 Onderwijsaanbod

#### 6.4.1.2 Onderwijsorganisatie

#### Vaststellingen

- Het onderwijsaanbod van de school is verspreid over drie vestigingsplaatsen. In de hoofdvestiging Hasselt wordt het volledige studieaanbod georganiseerd, op PV praktijk voor de zesde en zevende jaren na dat in de vestiging Roerdomp in Diepenbeek wordt georganiseerd. In de vestiging Terbiest in Sint-Truiden wordt, naast de eerste graad A-stroom, de tweede en derde graad BSO Restaurant en keuken en de tweede graad TSO Hotel aangeboden. Het blijft een uitdaging voor de school om te voldoen aan de noden van de verschillende vestigingen via een gelijkgericht, gestructureerd en efficiënt beleid.
- De vrijheid waarover de school beschikt om het totaal aantal lestijden en het keuzegedeelte te bepalen, wordt niet steeds vanuit een duidelijke visie ingevuld. De mogelijkheid om de specificiteit van de studierichting te versterken of om de toekomstmogelijkheden van de leerlingen maximaal te garanderen is te weinig doordacht. De keuze om Frans in het curriculum van het BSO aan te bieden, gaat nog te weinig uit van een coherente visie op talenonderwijs. Zo wordt er geen Frans onderwezen in de tweede graad BSO Brood- en banketbakkerij en Slagerij en vleeswarenbereiding maar wel in de derde graad. Deze leemte beïnvloedt het effect op leerlingenniveau. Daarnaast worden in de derde graad (op een uitzondering na) het maximaal aantal lestijden niet benut, terwijl onder het mom van een tekort aan lestijden PV praktijk de voorziene uren stages tijdens het schooljaar met PV praktijk worden ingevuld. Hierdoor beschikt de stagebegeleider niet over voldoende tijd om de stagebegeleiding op een kwaliteitsvolle wijze uit te voeren (zie studierichtingsverslagen).
- De school besteedt doorgaans ongeveer 6 % van het lestijdenpakket aan bijzondere pedagogische taken (BPT). Hierdoor beschikt ze over een ruim extra middenkader dat voornamelijk bestaat uit coördinatoren die instaan voor beleidsvoorbereidend en -uitvoerend werk. Dit leidt momenteel niet tot te grote klasgroepen.
- Binnen de onderwijsorganisatie verloopt de horizontale en verticale samenhang tussen de vakken (praktijk, technische vak en algemene vakken) met verschillende snelheden. Het is evenwel een uitdaging voor de vakgroepen om nog meer aandacht te schenken aan ontwikkeling en verantwoording in termen van grondige leerplanstudie met het oog op het uittekenen van leerlijnen en multidisciplinair overleg.
- De lessenroosters worden doorgaans niet vanuit leerlingen- en leerbehoeften opgesteld: lestijden georganiseerd in blok ontbreken voor technologische opvoeding en de technische vakken worden te frequent op één lesdag georganiseerd, soms vier opeenvolgende lestijden. Daarentegen wordt de leerplanrealisatie voor PV praktijk doorgaans goed ondersteund, o.m. door het inroosteren van lestijden in blok en door het gebruik van een professionele infrastructuur in Diepenbeek. Het is een context die aansluit bij een selecte arbeidsrealiteit en maximaal wordt gebruikt, o.m. voor avondpraktijk.
- Leerlingenstages worden in de derde graad onder de vorm van blokstages georganiseerd en bedragen minimum twee en maximum acht weken. Toch sluit de organisatie niet in voldoende mate aan bij de

geldende omzendbrief<sup>6</sup> die in kwaliteitsbevorderende voorwaarden voorziet voor deze vorm van curriculumrealisatie. Zo blijkt dat de leerlingenstages nauwelijks in het curriculum worden ingebed, maar dat ze er doorgaans naast staan. De stageperiode wordt niet in voldoende mate in de stageovereenkomst gespecificeerd. Een bijlage van geplande stageactiviteiten ontbreekt. Er wordt van de standaardtijdsordening van de schooldag en de schoolweek afgeweken, met name:

- o de schooldag eindigt soms later dan 17 uur;
- o de schoolweek bestrijkt voor de leerlingenstages meer dan negen halve dagen en vinden plaats na 17 uur, soms op zaterdag en opeenvolgende zondagen (i.p.v. één zondag op twee).

Deze afwijkingen worden niet geïnventariseerd en jaarlijks evenmin onderworpen aan de decretale bepalingen betreffende overleg en advies in het basiscomité (betrokkenheid personeel) en in de schoolraad (betrokkenheid ouders). Daarnaast hanteert de school ten onrechte het statuut van leerlingenstages voor activiteiten die niet in klasverband plaatsvinden of die minder dan één schoolweek bedragen, bijv. het beurtelings verkennen van een breed assortiment van producten in geselecteerde bedrijven in het vijfde leerjaar Restaurant en keuken en het individueel of het in groepsverband vervullen van onthaal activiteiten in de derde graad Toerisme.

- De school participeert met succes aan talrijke wedstrijden en innovatieve onderwijsprojecten zoals: de mini-onderneming en Content and Language Integrated Learning (CLIL). Daarnaast worden sinds vorig schooljaar extra lestijden toegekend voor het ontwikkelen van een beleid inzake gelijke onderwijskansen (GOK). De school koos voor de thema's taalvaardigheid en preventie en remediëring van ontwikkelings- en leerachterstanden (eerste graad) en van studie- en gedragsproblemen (tweede en derde graad).
- De vakoverschrijdende samenwerking berust enerzijds op traditie (organisatie van didactische uitstappen en (wijn-)reizen en is anderzijds afhankelijk van individuele initiatieven zoals de projectweken. Deze initiatieven dragen bij tot een brede en harmonische vorming maar worden nog onvoldoende gerelateerd aan leerplandoelstellingen en/of vakoverschrijdende eindtermen/ontwikkelingsdoelen.

Inbreuken tegen de regelgeving

De omzendbrief SO/2002/09 stelt dat:

- in de stageovereenkomst de stageperiode dient gespecificeerd te zijn met dag(en), maand(en) en het begin- en einduur;
- aan de stageovereenkomst een bevattende de geplande lijst van stageactiviteiten, die gezamenlijk wordt opgesteld door de stagebegeleider en de stagementor en die moet rekening houden met de genoten schoolse opleiding en vorming en de maturiteit van de leerling, moet worden toegevoegd;
- buitenschoolse praktijkgeoriënteerde activiteiten die minder dan één schoolweek bedragen, kunnen nooit als schoolweek worden beschouwd;
- de leerlingen van eenzelfde leerlingengroep dienen hun stage binnen dezelfde periode te lopen.

Deze regels worden niet nagekomen.

De omzendbrief SO 74 stelt dat:

- de personeelsleden inspraak kunnen uitoefenen d.m.v. onderhandeling in het bevoegde personeelsorgaan en dat de inrichtende macht verplicht is om over de duur en het tijdstip van de leerlingenstages overleg te plegen met de schoolraad;
- leerlingenstages op buitengewone tijdstippen niet mogelijk zijn zonder een afdoende stagebegeleiding.

Genoemde regels worden niet nagekomen.

#### 6.4.2 Begeleiding

De vaststellingen over de uitvoering van de processen wijzen erop dat de instelling aan het begin van een ontwikkelingstraject staat.

---

<sup>6</sup> SO/2002/09 betreffende de organisatie van de leerlingenstages in het secundair onderwijs

#### 6.4.2.1 Afstemming andere partners

#### 6.4.2.2 Leerbegeleiding

##### Vaststellingen

- De school vult de leerbegeleiding hoofdzakelijk in vanuit de socio-emotionele begeleiding van de leerlingen. Er is geen uitgeschreven schoolbrede visie met actiepunten rond leren leren, noch om leerlingen die slechte studieresultaten behalen te begeleiden. Initiatieven die leerlingen ondersteunen in het leer- en ontwikkelingsproces worden nog niet opgenomen in documenten zoals het schoolwerkplan, het schoolreglement en de functiebeschrijvingen.
- Onder impuls van de recent opgestarte GOK-werking is de aandacht voor leerbegeleiding evenwel groeiend. Door gerichte aanwervingen tracht men de expertise van het schoolteam te versterken (bijv. taalbeleid). Er werden een aantal initiatieven uitgewerkt rond de thema's taalvaardigheidsonderwijs en preventie en remediëring van ontwikkelings- en leerachterstanden. Vooral in de eerste graad initieerde de school een aantal waardevolle acties zoals onder meer de structurele verankering van één lestijd leren leren, een posterproject, de huiswerkbegeleiding en de begeleiding tijdens de middagpauze in het computerlokaal.
- De school brengt de beginsituatie van de leerlingen in kaart door middel van taal- en rekentesten. De resultaten worden nog niet aangewend om gerichte acties te ondernemen.
- Tijdens een intakegesprek met de ouders en leerlingen worden de geattesteerde leer- en ontwikkelingsstoornissen opgespoord. De leerlingenbegeleider informeert de betrokken leraren en stelt praktische begeleidingstips ter beschikking. Daarnaast wordt de informatie aangewend om de zorgleerlingen evenwichtig te spreiden over de klassengroepen. De GON<sup>7</sup>-werking is geïntegreerd in het geheel van de leerlingenbegeleiding. Er is een goede samenwerking met het CLB.
- In de tweede en derde graad zijn leerbegeleiding en remediëring veeleer een initiatief van de individuele leraar. De klassenleraar wordt verondersteld leerlingen die ondermaats presteren aan te moedigen en bij te werken. Op vrijwillige basis leveren enkele leraren inspanningen om tekorten weg te werken via bijwerklessen tijdens de middagpauze. Deze acties worden echter onvoldoende geregistreerd en opgevolgd. Ontoereikende inzet tracht men via strafstudie te bevorderen. Deze sanctionerende aanpak hypothekeert de motiverende en stimulerende rol van de leerbegeleiding.
- De begeleiding van leerlingen in de context van werkplekleren staat nog in het begin van een ontwikkelingstraject. Ondanks de grote betrokkenheid van de meeste leraren bij hun leerlingen is er op het vlak van leerbegeleiding nog heel wat ruimte voor professionalisering en ontwikkeling en in het bijzonder inzake de (leer-)begeleiding van leerlingenstages.
- Het gebruik van leerstrategieën en de evolutie van sturing naar leerzelfstandigheid zijn onvoldoende aanwezig in de vakken. In sommige vakken (zelfs in de derde graad) worden ter voorbereiding van de examens herhalingsvragen aangeboden die vaak letterlijk worden bevraagd in de examenopgaven. Daarnaast ligt de toetsfrequentie laag in een aantal vakken en is ze overwegend retrospectief. Men zet de evaluatie onvoldoende in als hefboom tot leerbegeleiding.
- Het beleid volgt de leraren onvoldoende op in hun studiebegeleiding. Begeleidingsacties worden onvoldoende geïnventariseerd en gebruikt om de B- en C-attesten en de oriënteringsadviezen in de notulen van de delibererende klassenraad te onderbouwen.
- De school heeft in het kader van externe evaluatie onvoldoende werk gemaakt van de aanbevelingen uit het vorige doorlichtingsverslag om *"De aandacht voor (vakspecifieke) studiebegeleiding, gekoppeld aan de leerlingenbegeleiding en het creëren van een leerkrachtig klimaat in de klassen."* uit te bouwen.

#### 6.4.3 Evaluatie

De vaststellingen over de uitvoering van de processen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- de ondersteuning van het onderwijs- en leerproces;
- het gebruik van interne gegevens voor evaluatie en bijsturing.

---

<sup>7</sup> Geïntegreerd onderwijs.

#### 6.4.3.1 Evaluatiepraktijk

- De school ijvert voor objectieve en valide criteria in de evaluatiepraktijk van alle vakken. Daartoe heeft ze een ondersteunend evaluatiebeleid uitgetekend waarin de vakgroepen een belangrijke inhoudelijke rol te vervullen hebben. Het evaluatiebeleid bevat duidelijke organisatorische en formele richtlijnen: bijv. permanente evaluatie voor bepaalde vakken, frequentie en planning van de rapportenperiodes, puntenverhoudingen dagelijks werk en proefwerken, uitgeschreven deliberatiecriteria, enz. Daarnaast reikt het beleid een kader aan voor de realisatie van een inhoudelijk valide en objectieve leerlingenevaluatie. Aan de vakgroepen wordt opgedragen evaluatiecriteria vast te leggen rekening houdende met de verschillende taxonomische niveaus of categorieën leerplandoelstellingen. Ten slotte zijn er ook duidelijke afspraken over het loskoppelen van enerzijds de beoordeling van gedrag (schoolattitudes) en anderzijds de beoordeling van leerprestaties, waaronder ook vakattitudes.
- Positief is dat de realisatie van het evaluatiebeleid verloopt volgens een stappenplan dat vertrekt vanuit de analyse van de bestaande situatie. De ontwikkeling wordt via momenten van reflectie en zelfevaluatie opgevolgd. In het traject is er ook aandacht voor professionalisering (pedagogische studiedagen, integratie taalbeleid) en ondersteuning van de vakgroepen door de pedagogische begeleiding. Voor wat de inhoudelijke invulling van de leerlingenevaluatie betreft legt de school de verantwoordelijkheid bij de vakgroepwerking. De inhoudelijke kwaliteit en de ontwikkelingsdynamiek die het beleid op dit vlak tot stand wil brengen zijn dan ook sterk afhankelijk van de diepgang en samenhang in de vakgroepwerking.
- In de evaluatiepraktijk op vakniveau zijn er op dit ogenblik nog vele vak- en leraarafhankelijke verschillen. Het evaluatiebeleid heeft tot nog toe niet geleid tot een andere, algemeen gedragen evaluatiecultuur. De opvolging heeft op dit vlak nog onvoldoende slagkracht en leidt niet overal tot de gewenste ontwikkelingsdynamiek. Voorbeelden van goede praktijk blijven veelal geïsoleerd en fungeren onvoldoende als hefboom voor algemene verandering.
- De testcultuur overheerst nog in vele vakken: de evaluatie is hoofdzakelijk retrospectief en resultaatgericht als afsluiting van een afgerond leerstofgeheel, vaak in het vooruitzicht van een rapportenperiode. Cognitieve doelstellingen zijn in sommige vakken nog altijd te dominant. Enerzijds bevordert het strikte onderscheid tussen kennis, vaardigheden en attitudes in vele vakken het bereik van een ruimer aantal categorieën doelstellingen. Anderzijds staat dit een geïntegreerde competentiegerichte evaluatie, zoals die in sommige leerplannen aanbevolen wordt, in de weg. De kwaliteit van de beoordelingscriteria van de vakattitudes verschilt sterk naargelang van de vakken. In sommige vakken zijn ze weinig leerdoelgericht en veeleer vaag geformuleerd. De evaluatie wordt zelden ingezet om de ontwikkeling van het beheersingsniveau en het leerproces van de leerlingen in kaart te brengen en van daaruit gericht te remediëren (leerbegeleiding).
- De evaluatie van de geïntegreerde proeven voldoet; de evaluatie van het proces en van het product sporen doorgaans goed met elkaar. De evaluatie van de stages focust naast de beoordeling van het stageschrift vooral op attitudes. Ze gebeurt overwegend door de stagementor, wat niet volledig strookt met de regelgeving. Het resultaat is bijgevolg weinig representatief en valide.
- Dat er vanuit het recent opgestarte taal- en GOK-beleid stimulansen zijn voor een transparante instructietaal in de leerlingennotities en -evaluatie, is positief. In de praktijk is daar echter nog weinig van te merken.
- In het algemeen verantwoorden de leraren de resultaten van de evaluatie voldoende aan de leerlingen en de ouders via de rapportering en mondelinge toelichting. De commentaren handelen weliswaar veelal over de studiehouding van de leerlingen en in mindere tot onvoldoende mate over analyse van de vakspecifieke verworvenheden of tekorten en daaraan verbonden remediëring.
- In tegenstelling tot de aandacht voor zelfevaluatie op beleidsniveau is er op vakniveau nog maar weinig aandacht voor zelfevaluatie. Enkele vakdossiers bevatten niet meer dan een inventarisatie van de bestaande evaluatiepraktijk. Deze leidt niet tot de gewenste reflectie over en bijsturing van het eigen pedagogisch-didactisch handelen. De verantwoordelijkheid voor negatieve resultaten wordt in dergelijke gevallen eenzijdig naar de leerling(en) doorgeschoven.
- De deliberatie gebeurt op grond van uitgeschreven deliberatiecriteria die overeenstemmen met de evaluatiecriteria. Dat deze volledig opgenomen zijn in het schoolreglement bevordert de transparantie van de eindbeslissingen van de delibererende klassenraden. De mathematische criteria worden desgevallend voldoende afgewogen tegen relevante pedagogische (context)factoren. De adviezen voor heroriëntering in de notulen zijn soms heel algemeen geformuleerd en weinig richtinggevend.

## **7 STERKTES EN ZWAKTES**

### **7.1 Relevante aspecten waarin de school goed is**

- Het sterk uitgebouwd schoolprofiel en de daarmee verbonden kwaliteit van de praktijkopleiding Hotel.
- De organisatie van het schoolgebeuren.
- De beleidsmatige aandacht voor de onderwijskundige ontwikkelingen.
- De uitbouw, de implementatie en de opvolging van de aanvangsbegeleiding.
- De door het beleid aangereikte structuren om de evaluatie doorzichtiger te maken.
- De netwerking met externe partners.
- De kostenbeheersing voor ouders en leerlingen.
- De aanzetten tot interne kwaliteitszorg.

### **7.2 Relevante aspecten die de school kan verbeteren**

- De aansturing, opvolging en verantwoordingsplicht ten aanzien van leerplanrealisatie.
- Het vergroten van het draagvlak voor de realisatie en de opvolging van de onderwijskundige doelen.
- De slagkracht voor ontwikkelingsdynamiek als remedie tegen pedagogisch-didactische starheid.
- De opvolging van de vakgroepwerking en het studierichtingsoverleg.
- De aandacht voor leerbegeleiding op klas- en schoolniveau.
- De inhoudelijke afstemming van de evaluatie op de leerplandoelen en de onderwijskundige ontwikkelingen.
- De infrastructuur voor de praktijkopleidingen Hotel en Bakkerij.
- De beschikbaarheid en/of het gebruik van krachtige leeromgevingen.

### **7.3 Relevante aspecten die de school moet verbeteren**

#### **Leerplanrealisatie**

- De leerplandoelstellingen realiseren en voorzien in de minimale materiële uitrusting voor technologische opvoeding in de A-stroom en in het eerste leerjaar B.
- De leerplandoelstellingen realiseren voor geschiedenis (basisvorming) in de derde graad TSO.
- De leerplandoelstellingen realiseren voor de vakken geschiedenis (specifiek gedeelte) en toerisme in de derde graad TSO Toerisme.

#### **Regelgeving**

- De leerlingenstages organiseren en begeleiden conform de omzendbrieven SO/2002/09
- Overleg plegen over de organisatie van het schooljaar conform SO 74.

## 8 ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning en financiering **GUNSTIG BEPERKT IN DE TIJD**.

De hieronder aangekruiste (leer)prestaties scoren geheel of gedeeltelijk onvoldoende en hebben tot dit advies geleid:

|                    |          |                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Regelgeving</b> | <b>X</b> | SO 74, rubriek 9 (inspraak in het bevoegd personeelsorgaan en de schoolraad) en SO 2009/ 09 rubriek 7 (in activiteitenlijst voorzien), rubriek 8.2 (opdrachten van de stagebegeleider en rubriek 9.3 (doel van het stageschrift) |
|--------------------|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### Voltijds secundair onderwijs

| Aanbod per graad, onderwijsvorm, studiegebied en studierichting |              |                      |   | Voldoet niet  |                          |
|-----------------------------------------------------------------|--------------|----------------------|---|---------------|--------------------------|
|                                                                 |              |                      |   | Basis-vorming | Keuze/Specifiek gedeelte |
| DL-f                                                            |              |                      |   |               |                          |
| Eerste graad                                                    | GSO          | A                    | J | X             |                          |
| Eerste graad                                                    | GSO          | B                    | J | X             |                          |
| Eerste graad                                                    | GSO          | Hotel-voeding        | J | X             |                          |
| Tweede graad                                                    | TSO Voeding  | Hotel                | J |               |                          |
| Derde graad                                                     | BSO Voeding  | Restaurant en keuken | J |               |                          |
| Derde graad                                                     | TSO Toerisme | Toerisme             | J | X             | X                        |
| Derde graad                                                     | TSO Voeding  | Hotel                | J | X             |                          |

## 9 REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet vanaf **1 september 2012** kunnen aantonen dat alle tekorten werden weggewerkt.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Ria Coenen

Datum van verzending aan de directie en de inrichtende macht:

Voor kennisname

De directie/ de inrichtende macht

Marie-Thérèse Boyen